

Enskild motion

Motion till riksdagen: 2014/15:1753

av Berit Högman m.fl. (S)

Regional tillväxt för fler jobb

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en aktiv regionalpolitik för tillväxt i hela landet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av bredband i hela landet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om den sociala ekonomin och kooperativt företagande.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kreativitet som förutsättning för utveckling.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om jämställdhet för tillväxt.

Motivering

För att hela Sverige ska kunna leva behövs en aktiv regionalpolitik. En politik som ger människor förutsättningar att kunna bo och leva i hela landet. Det kräver att flera områden inom politiken måste samspela.

Sverige är ett fantastiskt land med storslagen natur, enorma kontraster och stor kreativitet. Idag bor drygt var tredje person på landsbygden. En växande landsbygd med goda förutsättningar till jobb och välfärd är en grundförutsättning för tillväxt i hela landet. Det finns kraft och potential som måste tas tillvara. Över 200 000 personer arbetar inom de gröna näringarna, fiske, jord- och skogsbruk och karaktäristiskt för branschen är att många jobb är på landsbygden och finns i småföretag.

Rätten till arbete är en grundläggande faktor för att kunna skapa tillväxt oavsett om det gäller stad eller landsbygd. Växande företag skapar efterfrågan på arbetsmarknaden, och en aktiv arbetsmarknads- och utbildningspolitik rustar människorna så att de kan ta de nya jobben som växer fram. Enligt en ny rapport från Tillväxtverket är vart fjärde företag villigt att växa men har problem med rekryteringen av kompetent personal. Matchning är idag ett stort problem på den svenska arbetsmarknaden och därför behövs ett ökat samarbete mellan näringsliv, fackliga organisationer och utbildningsväsendet. Det krävs också att Arbetsförmedlingens insatser, liksom utbildningssystemen, på ett effektivare sätt än idag kan leverera den arbetskraft företag och samhälle efterfrågar. Utbildning måste således vara en prioriterad fråga för lång tid framöver.

Något som också behöver ses över är hur regionerna på ett bättre sätt ska få möjlighet att växa och utvecklas efter sina skilda förutsättningar. Det kan handla om åtgärder som förbättrat stöd till näringslivsutveckling, fungerande regional arbetskraftsförsörjning samt tillgång till offentlig och kommersiell service. Men även riskkapital och investeringar i kommunikationer och infrastruktur är viktiga delar i en kraftfull regional tillväxtpolitik. På så sätt skulle fler företag kunna exportera och finnas representerade på än större marknader, vilket i sin tur skapar möjlighet för företag att växa och anställa fler.

Stimulera kreativiteten och ett entreprenöriellt tänkande

Ett län som Värmland har under lång tid präglats av stora företag som arbetsgivare. När vi nu ser och vet att de nya jobben främst utvecklas i mindre och medelstora företag är det viktigt att stimulera företagandan och viljan till nya kunskaper och färdigheter för att klara framtiden. Ett exempel på detta är den forskarskola som Karlstads universitet (KAU) bedrivit redan i förskolan.

Ung Företagsamhet i Värmland är stark och bland de bästa i landet. Det är bra att regeringen nu ger Ung Företagsamhet ökat stöd. Framöver behöver verksamheten ses över och ges möjlighet att bedriva arbetet på alla utbildningslinjer på gymnasieskolan, något som är svårt i dagsläget på grund av läroplanerna.

Regeringen föreslår också att ett estetiskt ämne skall vara obligatoriskt på gymnasieskolan, vilket vi varmt välkomnar. Forskning visar att estetiska ämnen har betydelse för utvecklingen av kreativitet. Vi välkomnar därför den satsning på kulturen

som görs i årets budget, samtidigt som vi ser behovet av mer av tvärvetenskap humaniora/teknik för att möta och forma framtiden.

Ytterligare viktiga faktorer för att människor i hela landet ska kunna leva, är att ta vara på människors engagemang. Det innebär ett aktivt stöd till offentliga lokaler och mötesrum såsom hembygdsgårdar och Folkets hus. Det bör också inkludera att det i regioner finns ett system för att uppmuntra och stödja fria kulturgrupper samt lokala arrangemang och traditioner. En levande landsbygd skulle inte bara ge effekter av ett mer inkluderande samhälle som garanterar medborgerliga rättigheter. Det skulle också innebära kreativitet och verksamheter, vilket i sin tur skulle leda till fler företag och en ökad besöksnäring. Ett tydligt exempel i Värmland är Västanå teater i Sunne där satsningar resulterat i att 60–70 procent av besökarna kommer ifrån andra län.

Jämställdhet – en förutsättning för tillväxt

Även om Sverige kommit långt i jämställdhetsarbetet finns det fortfarande stora problem i samhället som måste lösas. I Värmland är det få kvinnor i både bolagsstyrelser och företagsledningar samtidigt som andelen förvärvsarbetande kvinnor ligger under riksgenomsnittet. Det behövs en satsning på jämställdhet och kvinnors företagande. Kvinnors kompetens och resurser tas inte tillvara och om kvinnors företagande skulle öka till männens nivå, skulle det innebära 75 000 nya företag med 278 000 nya jobb.

Ett exempel för att främja arbetet är resurscentra för kvinnor som bidrar till jämställdhet i det regionala tillväxtarbetet genom att synliggöra kvinnors villkor och öka kvinnors inflytande. I Värmland finns ett regionalt resurscentrum för kvinnor, där man har två genuspedagoger anställda. Satsningen har gett resultat och behöver långsiktiga villkor. Vi välkomnar också en tredje pappamånad i föräldraförsäkringen som är ett viktigt steg mot ett jämställt arbetsliv och familjeliv.

Samverkan – en framgångsfaktor för näringslivet

I Värmland finns flera så kallade klusterorganisationer, det vill säga samverkan mellan politik, Karlstads universitet, näringsliv och samhälle. Genom att föra samman olika aktörer byggs broar och nya tankar och idéer uppstår. Det kan leda till nya innovationer, som i sin tur leder vidare till nya affärsmöjligheter och arbetstillfällen. Undersökningar visar också på att omsättningen och vinsterna bland företagen i klustren höjs. Detta går

att studera närmare genom SLIM-projektet (Systemledning för innovativa miljöer i norra Mellansverige).

Organisationen Compare är ett av flera bra exempel i Värmland på hur samverkan genom kluster bygger de enskilda företagen starka. Compare har satsat på att utveckla samverkan med Norge och it-företagen runt Oslo. Detta leder till fler arbetstillfällen och att de värmländska företagen växer och utvecklas. Utifrån den här bakgrunden bör en nationell innovationsstrategi tas fram, där klustertänkandet ingår samt de lärdomar detta har resulterat i. Här är Karlstads universitet en ovärderlig resurs och det är angeläget att forskningsmedel i högre grad fördelas så att de mindre universitetet kan utvecklas och vara en drivande kraft i regionen.

Statlig närvaro i hela landet

Det är statens uppgift att se till att det finns tillgång till en grundläggande service runt om i Sverige. Viktiga funktioner som post, dagstidning, telefoni, el och it och annan basal infrastruktur är avgörande för att kunna leva ett modernt liv.

Att ha tillgång till internet är idag en förutsättning för att kunna sköta sina vardagssysslor. Därför måste tillgången till bredband stärkas oavsett var i landet man bor. Viktigt är att infrastrukturinvesteringar ska styras efter behov, inte av enskilda kommuners ekonomi. Därför bör staten överväga möjligheterna att säkerställa stöd till de delar av landet där marknadskrafterna inte når fram. I till exempel Torsby kommun räknar man med att det kan komma att kosta upp till 200 miljoner kronor att bygga ut nätet. Detta är inte hållbart för en kommun på 10 000 invånare.

I Värmland finns exempel på hur lokala servicepunkter fungerar som samlingsplatser där man kan uträtta vardagliga ärenden. I ett av fallen har en ICA-handlare på frivillig och ideell basis tagit ansvar för sin hembygd och hjälper äldre människor med att bland annat utföra banktjänster och ha kontakt med myndigheter. Sådana privata initiativ är visserligen glädjande, men visar samtidigt på att det finns ett stort behov som politiken hittills inte tagit ansvar för. En nära kontakt med myndigheter är viktigt både för företag och för enskilda medborgare. Alla har inte tillgång till bredband och kan inte göra sina ärenden via internet. Därför behövs också en möjlighet till fysisk kontakt med personal. En möjlighet skulle därför vara inrättande av statliga servicekontor.

När statliga verk och myndigheter ges ”fri etableringsrätt” leder det oftast till att hela län utarmas på statliga jobb. Regeringen bör, enligt vår uppfattning ta ett ökat ansvar för att statliga jobb finns i hela landet. Det blir billigare och bättre.

Lika viktigt för både befolkning och företag är närheten till lokala banker. Sparbanksrörelsen har sedan länge varit en utvecklingsmotor i mindre kommuner och gynnat tillkomsten av fler företag och jobb i regionerna utanför de stora tätortsbildningarna. Därför är det viktigt att det förs en politik så att sparbanksrörelsen kan stärkas och det finns flera områden som behöver åtgärdas. En översyn av lagen om ekonomiska föreningar är välkommen från vår sida.

Skogen – en stor resurs

Den nationella skogspolitiken ska utformas i bred samverkan med berörda parter. Skogen är viktig för den svenska ekonomin och en källa till jobb på landsbygden. Den ska skötas så att den långsiktigt ger god avkastning samtidigt som den biologiska mångfalden behålls och hänsyn tas till andra allmänna intressen.

Skogens betydelse för framtidens jobb och till lösningen på klimatutmaningen kan inte underskattas. Skogsbruket och skogsindustrin står inför en stor möjlighet när efterfrågan på råvara från skogen ökar och det skapar jobb i svensk skogsindustri. Vi vill se en utveckling där biomassa från skogen producerar bränslen som kan ersätta fossila. I Hagfors finns långt framskridna planer som vi vill se förverkligade.

Jord- och djurbruk – för levande landsbygd

Vi behöver en långsiktig livsmedelsstrategi i Sverige för vilken matproduktion som ska ske i Sverige och hur den ska anpassas till klimatförändringarna. Vi menar att det finns en stor potential och efterfrågan av mat producerad i Sverige eftersom svenska konsumenter efterfrågar mat med hög kvalitet. Och svensk mat håller hög kvalitet. Därför är det viktigt att tydliggöra vad som är svenskt.

För att säkra jobben i Sverige måste vi ge konsumenterna mer information om var maten kommer ifrån. Vi måste satsa på mer ekologisk odling i Sverige för att möta den ökande efterfrågan som finns.

Jordbruksnäringen är också en förutsättning för att hålla landskapen öppna. Mular och klövar ser till att vi har en öppen och levande landsbygd. Den svenska hästnäringen är viktig för jobb och tillväxt på landsbygden. Intresset för hästar är stort och hästnäringen ger möjlighet till inkomster för många lantbruksföretag. Vi vill se över möjligheterna att hästnäringen ska få fortsatt stöd via landsbygdsprogram och gårdsstöd.

Offentlig upphandling

I Sverige upphandlas det för åtskilliga miljarder kronor årligen. Det är stora summor, och de skulle kunna användas på ett bättre sätt än vad de görs idag. Tyvärr råder det fortfarande en osäkerhet inom ramen för LOU. Exempelvis är diskussionen om våra livsmedel i skolor och inom andra offentliga verksamheter ständigt pågående. Kommuner och landsting bör kunna ställa rättmätigt höga krav på produktionen av de livsmedel som upphandlas offentligt. De kan dessutom vara pådrivande i utvecklingen av ny teknik och nya företag. En utveckling av praxis och en rimlig implementering av upphandlingsförfarandet är viktigt.

EU:s sammanhållningspolitik behöver kopplas ihop med den statliga regionala utvecklingspolitiken, då det finns en tydlig koppling mellan sammanhållningspolitiken och den nationella tillväxtambitionen. EU:s strukturfonder har en viktig betydelse i arbetet för en regional utveckling. Projekt som bedrivs inom ramen för dessa program syftar till att påverka förutsättningarna för regional tillväxt. Att förenkla administrationen och regelverken bör därför vara nödvändiga steg för att projekten ska bli verklighet.

Social ekonomi och kooperativt företagande är en verklig tillgång. I Sverige har vi till skillnad mot många andra länder ingen stark tradition av medarbetarägda kooperativa företag. Vi ser dock inte minst inom kultursektorn och på landsbygden att kooperativt företagande är på frammarsch. Det är därför av stor vikt att regeringen stödjer de organisationer som arbetar med social ekonomi och utveckling av den kooperativa företagsformen. I andra länder, till exempel Kanada, finns goda exempel på att just ett gemensamt ägande har varit räddningen för ett nedläggningshotat företag. Sociala företag kan vara den första ingången på arbetsmarknaden för den som varit borta från arbete under lång tid. Varje människas vilja till arbete ska tas tillvara.

Berit Högman (S)

Gunilla Svantorp (S)

Lars Mejern Larsson (S)

Jonas Gunnarsson (S)

Mikael Dahlqvist (S)